

ספריה

יאנוש קורצ'אק, בתוך: כללי החיים – כשרונות
כתבים כרך ט, עמ' 81-82
תרגום: אורי אורלב

עכשו באפנה להמריץ את כלם לקרא, אבל אני זוכר את הזמנים כאשר הכובש הנפאי אסר לקרא, וספר היה משוה נדיר.

אני זוכר שבחדר לא גדול בכתה מכינה עמדו שני ארונות ישנים. הארונות היו ריקים מפני שכל הספרים היו אצל הקוראים: ספרים עבים ונדירים, עם תמונות ובלעדיהן, מעט ספרים חדשים והרבה ישנים, בלויים, מלכלכים, בלי התחלה או בלי סוף, ספרים עליזים ועצובים, קלים וקשים, רומנים, שירים וספרי מדע.

היו כמה ספריות פאולה שלא גבו ותשלום. היינו שואלים ספרים בשבת בערב וביום ראשון אחרי הצהריים.

אז זמן רב לפני פתיחת הספריה היו הקוראים מתאספים כבר בפרוזדור, בחדר המדרגות וברחוב. הרב היו בנים, מפני שהבנות לא העזו לבוא לבד, אולי רק האמיצות ביותר.

כך הם עמדו בימי שרב של קיץ ובקר המקפיא של החורף. לא ראו בכך בזבוז זמן ובכלל לא השתעממו: היו מזמינים ספרים האחד אצל השני.

– תזכר שהזמנתי. – שמר שמישהו אחר לא יקח.

– חכה: ילד אחד כבר הזמין בשבוע שעבר.

– אז אם הוא לא יבוא.

היו מזמינים לעצמם, להוריהם, לאחים ולאחיות. התפלאתי תמיד שבדחק הזה אף פעם לא פראו מריבות או קטטות. ולעתים קרובות שמעו רק:

– עוד תראה, תצטער על זה.

ואיזה אשר כאשר סוף סוף מצא וקבל את הספר שהמתין לו חדשים רבים, איך לחץ אותו בחזקה אל תוהו, נדחק דרך ההמון וברח.

המבגרים מחשיבים ספרים מסוימים כספרים מועילים, ואחרים כמזיקים. אלה חכמים מדי, האחרים – מטפשים. – אני הרשיתי לקרא כל ספר, מפני שאיני רוצה שיקראו בהתבא. – ושמתי לב שיש ספרים המעודדים קריאה ויש שמרחיקים – ולא הספרים מקלקלים, אלא שילד הגון מחפש ספרים הגונים – בדיוק כמו שמחפש חברים לפי טעמו.

טוב שיחפש, יטעה, יסתבך עד שימצא חברת ספרים טובה, מפני שספרים גרועים רק מותחים את סף הסבלנות ומרתיעים.

המחנך חייב להיות סבלני, עליו להמתין עד שיבשילו הכשרונות ותתפתח אהבה לספרים טובים.